

บทที่ 1

บทนำ

1. สภาพปัญหา

กรุงเทพมหานครเป็นที่ตั้งเมืองหลวงของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางของความเจริญในด้านต่างๆ ทั้งในด้านการบริหารราชการ การศึกษา การเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม กรุงเทพมหานครจึงมีความสำคัญเหนือจังหวัดอื่น ๆ ของประเทศเสมือนว่ากรุงเทพมหานครคือประเทศไทย การเกิดกบฏ การปฏิวัติ รัฐประหาร ก็เกิดขึ้นเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่งผลกระทบไปทั่วประเทศ พรรคการเมืองใด คณะใด กลุ่มใด สามารถมีฐานอำนาจทางการเมืองในกรุงเทพมหานครได้ เท่ากับส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองในระดับประเทศด้วย ทำให้กรุงเทพมหานครมีลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจด้านความเจริญรุ่งเรืองและในด้านที่เกิดปัญหาควบคู่กันไป ปัญหาที่ต้องการแก้ไขโดยเร่งด่วนปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนปัญหาอื่นเช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการอพยพของประชากรจากต่างจังหวัด ปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ ปัญหาการจัดเก็บขยะมูลฝอย ปัญหาการก่อสร้างอาคาร ฯลฯ มีมากแตกต่างจากจังหวัดทั่ว ๆ ไปเพื่อความเหมาะสมและรวดเร็วในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ จึงได้มีการจัดตั้ง "กรุงเทพมหานคร" เป็นรูปการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษขึ้น ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 335 ซึ่งถูกกำหนดให้มีฐานะเป็นจังหวัด การบริหารราชการกรุงเทพมหานครตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พุศักราช 2518 มีการ

เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครครั้งแรก เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2518 ผลการเลือกตั้ง นายธรรมนูญ เทียนเงิน ได้รับเลือกเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนแรก ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง รัฐสภาได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2528 ซึ่งกฎหมายนี้เป็นแม่บทในการจัดรูปโครงสร้างการบริหารและการปกครองของชาวกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นเขตการปกครอง 38 เขต และแขวงการปกครอง 154 แขวง มีสภาพเป็นนิติบุคคล มีสิทธิตามกฎหมาย มีฝ่ายบริหารราชการ คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มาจากการการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร และมีรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจำนวน 4 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นคณะผู้บริหารราชการ และมีฝ่ายนิติบัญญัติ คือสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (สก.) ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนกรุงเทพมหานครโดยตรงเช่นเดียวกัน การปกครองในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน

กรุงเทพมหานคร ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยให้มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (สก.) ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนกรุงเทพมหานครโดยตรง จัดได้ว่าเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นแล้ว ประชาชนกรุงเทพมหานครยังได้มีส่วนร่วมลงคะแนนเสียงในระดับชาติโดยทางอ้อมคือ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎร (ส.ส.) อีกด้วย ซึ่งในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความตื่นตัวออกมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงกันเพิ่มมากขึ้นและมีผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

ปรากฏการณ์เช่นนี้จึงเป็นเหตุจูงใจให้เกิดความสนใจศึกษาวิเคราะห์ว่าประชาชนกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญในการเลือกตั้งระดับใดมากกว่ากัน ระหว่างการเลือกตั้งในระดับชาติ คือการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 หรือการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น คือการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 และใช้ปัจจัยในด้านใดเป็นเครื่องชี้วัดในการตัดสินใจ

การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น (การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร)

ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ผ่านมา มีจำนวน 5 ครั้ง ครั้งหลังสุด เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 นายพิจิตต รัตตกุล ผู้สมัครอิสระไม่สังกัดพรรคการเมือง ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จากผู้สมัครรับการเลือกตั้งรวม 29 คน สังกัดพรรคการเมือง 1 คน ไม่สังกัดพรรคการเมือง (ผู้สมัครอิสระ) 28 คน การเลือกตั้งครั้งนี้ มีผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จำนวน 3,625,638 คน แยกเป็นเพศชาย 1,899,936 คน เพศหญิง 1,899,702 คน มีหน่วยเลือกตั้งทั้งสิ้น 4,420 หน่วยมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้นจำนวน 1,578,061 คน

คิดเป็นร้อยละ 43.52 เปอร์เซ็นต์ มีบัตรเสียจำนวน 23,472 บัตร คิดเป็นร้อยละ 1.48 เปอร์เซ็นต์ ผลการนับคะแนนเสียงนายพิจิตต รัตตกุล ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ด้วยคะแนนเสียง 768,994 คะแนน จากผู้สมัครรับการเลือกตั้งรวม 29 คน สังกัดพรรคการเมือง 1 คน ไม่สังกัดพรรคการเมือง (ผู้สมัครอิสระ) 28 คน รายละเอียดในการเลือกตั้งปรากฏตามตารางข้างท้ายนี้

**สถิติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 แยกตามเขตปกครองทั้งสิ้น 38 เขต**

ลำดับที่	สำนักงานเขต	จำนวนผู้มีสิทธิ	ผู้มาใช้สิทธิ		ได้ลงคะแนน	ไม่ลงคะแนน	บัตรเสีย	
			จำนวน	%			จำนวน	%
1.	พระนคร	51,277	25,669	50.05	25,664	5	320	1.24
2.	ป้อมปราบฯ	46,360	23,552	50.80	23,552	0	317	1.34
3.	ปทุมวัน	49,280	22,181	45.01	22,180	1	377	1.69
4.	สัมพันธวงศ์	24,879	13,394	53.83	13,394	0	172	1.28
5.	บางรัก	37,680	19,999	53.07	19,992	7	246	1.23
6.	ยานนาวา	63,117	27,538	43.63	27,536	2	497	1.80
7.	สาทร	73,900	34,546	46.69	34,541	5	487	1.40
8.	บางคอแหลม	81,252	34,946	43.00	34,945	1	550	1.57

ลำดับที่	สำนักงานเขต	จำนวน ผู้มีสิทธิ	ผู้ใช้สิทธิ		ได้ลง คะแนน	ไม่ลง คะแนน	บัตรเสีย	
			จำนวน	%			จำนวน	%
9.	ดุสิต	102,971	35,040	34.02	35,034	6	449	1.28
10.	บางซื่อ	119,235	48,452	40.63	48,433	19	637	1.31
11.	พญาไท	57,347	27,187	47.39	27,171	7	383	1.40
12.	ราชเทวี	58,311	23,610	40.48	23,608	2	324	1.37
13.	ห้วยขวาง	52,367	24,952	47.64	24,950	2	393	1.57
14.	ดินแดง	125,506	51,887	41.34	51,885	2	697	1.34
15.	พระโขนง	139,323	59,028	42.36	59,024	4	923	1.56
16.	คลองเตย	156,684	59,799	38.16	59,798	1	1,073	1.79
17.	ประเวศ	84,062	37,113	44.16	37,111	2	597	1.60
18.	สวนหลวง	72,711	32,702	44.93	32,702	0	482	1.47
19.	บางเขน	176,786	69,355	39.23	69,350	5	931	1.34
20.	ดอนเมือง	167,163	65,225	39.01	65,222	3	831	1.27
21.	จตุจักร	122,891	54,394	44.26	54,387	7	627	1.15
22.	บางกะปิ	161,186	73,917	45.85	73,911	6	724	0.97
23.	ลาดพร้าว	96,436	47,987	49.76	47,985	2	547	1.13
24.	บึงกุ่ม	152,908	71,503	46.76	71,500	3	690	0.96
25.	หนองจอก	47,177	24,196	51.28	24,194	2	797	3.29
26.	มีนบุรี	93,301	39,223	42.03	39,222	1	714	1.82
27.	ลาดกระบัง	60,338	23,825	39.48	23,823	2	552	2.31

ลำดับที่	สำนักงานเขต	จำนวนผู้มีสิทธิ	ผู้มาใช้สิทธิ		ได้ลงคะแนน	ไม่ลงคะแนน	บัตรเสีย	
			จำนวน	%			จำนวน	%
28.	ธนบุรี	115,329	53,418	46.31	53,411	7	864	1.61
29.	คลองสาน	70,264	34,209	48.68	34,201	8	521	1.52
30.	บางกอกน้อย	105,294	46,028	43.71	46,026	2	632	1.37
31.	บางพลัด	91,358	39,705	43.46	39,700	5	502	1.26
32.	บางกอกใหญ่	66,624	30,307	45.48	30,294	13	417	1.37
33.	ภาษีเจริญ	189,190	82,291	43.49	82,275	16	1,295	1.57
34.	บางขุนเทียน	101,374	41,361	40.80	41,361	0	801	1.93
35.	จอมทอง	113,029	47,513	42.03	47,511	2	819	1.72
36.	ตลิ่งชัน	97,916	45,126	46.08	45,120	6	682	1.51
37.	ราษฎร์บูรณะ	119,135	50,672	42.53	50,672	0	927	1.82
38.	หนองแขม	81,563	36,220	44.40	36,220	0	675	1.86

สถิติรวม 38 เขต จำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 3,625,638 คน มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 1,578,061 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 43.52 เปอร์เซ็นต์ คะแนนเสียงที่ได้จากการเลือกตั้งจำนวน 1,577,905 คะแนน ไม่ลงคะแนนเสียง 156 คน มีบัตรลงคะแนนเสียงเสีย 23,472 บัตร คิดเป็นอัตราร้อยละ 1.48 เปอร์เซ็นต์¹ สำหรับเขตห้วยขวางมีผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวน 24,952 คน จากจำนวนผู้มี

¹ รายงานผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ : กองประชาสัมพันธ์) ชาวกรุงเทพมหานคร : ฉบับพิเศษ, 3 มิถุนายน 2539, หน้า 2.

สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวน 52,367 คน คิดเป็น 47.64 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งนับว่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงทั้งหมด(43.52 เปอร์เซ็นต์)

การเลือกตั้งในระดับประเทศ (การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น คือการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทำให้ได้รับความสนใจจากประชาชนทั้งประเทศ การแข่งขันในการหาคะแนนเสียงของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง ทั้งในสองระดับมีความเข้มข้นและแปลกใหม่ มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ วิธีการดำเนินงานต่าง ๆ เข้ามาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ได้เดินทางไปใช้สิทธิกันโดยพร้อมเพรียงกัน ในการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.)ได้แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 13 เขต การเลือกตั้ง มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.) ได้ทั้งสิ้นรวม 37 คน

สำหรับเขตห้วยขวางเป็นเขตเลือกตั้งเขตหนึ่งในเขตการเลือกตั้งที่ 5 ในเขตการเลือกตั้งของกรุงเทพมหานคร จำนวน 13 เขตการเลือกตั้ง

สถิติแสดงผู้มาใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตเลือกตั้งที่ 5 ประกอบด้วย 3 เขต ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ดังนี้

ลำดับที่	สำนักงานเขต	จำนวนผู้มีสิทธิ	ผู้มาใช้สิทธิ		ได้ลงคะแนน	ไม่ลงคะแนน	บัตรเสีย	
			จำนวน	%			จำนวน	%
1.	ห้วยขวาง	52,663	25,921	49.22	25,714	207	302	1.16
2.	ดินแดง	130,851	57,520	43.95	57,037	483	768	1.33
3.	คลองเตย	85,336	38,396	44.96	38,088	308	524	1.36

ที่มา : กทม. สาร สำนักงานเขตห้วยขวาง ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2538

จะเห็นได้ว่าเขตห้วยขวางมีสัดส่วนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสูงกว่าเขตอื่นในพื้นที่เลือกตั้งเดียวกัน

อาจกล่าวได้ว่าการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เปรียบเทียบกันคือ การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เป็นการเลือกตั้งในระดับชาติ ซึ่งในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 และการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ทั้งสองระดับ ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองใช้สิทธิออกคะแนนเสียง

เลือกตั้งเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม อันเป็นเหตุจูงใจให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาวิจัยระหว่างการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชน กรุงเทพมหานคร เฉพาะประชาชนในเขตห้วยขวางมีพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั้งสองระดับเป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

ในการวิจัยเพื่อการศึกษา (academic research) ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาถึงเหตุผลของการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ของประชาชนในเขตห้วยขวาง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 และการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 2 มิถุนายน 2539 นั้น มีทัศนคติ มีค่านิยม มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัย วิธีการในการรณรงค์หาคะแนนเสียง การใช้สื่อสารมวลชน การใช้จ่ายเงินซื้อเสียง ความสัมพันธ์กับหัวคะแนนเสียง สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (สภ.) สมาชิกสภาเขต (สข.) ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 และการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 นั้นมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.3 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยในการสังกัดพรรคการเมือง ยุทธวิธีในการหาเสียง การขึ้นนำของการสำรวจความนิยมหยั่งเสียงประชามติ (โพลล์) หรือการวัดมติมหาชนจากสถาบันต่าง ๆ เหล่านี้มีผลต่อการเลือกตั้งในระดับประเทศคือการเลือกตั้งสมาชิก

สภาผู้แทน 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 และในระดับท้องถิ่น คือการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ทั้งสองประเภทมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

3. สมมุติฐานของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.1 ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความสำนึกในทางการเมือง ความผูกพัน ความรู้สึกที่มีต่อบุคลิกภาพของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง การขึ้นำของการสำรวจความนิยม ห่วงเสียงประชามติ (โพลล์) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง โดยประชาชนกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญต่อการเลือกตั้งในระดับชาติคือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 มากกว่าการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นคือ การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

3.2 ปัจจัยทางด้านวิธีการในการรณรงค์หาคะแนนเสียง การใช้สื่อสารมวลชนในรูปแบบใหม่ การติดป้ายโฆษณาหาเสียง คำขวัญหรือสโลแกน นโยบายของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยประชาชนกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญต่อการเลือกตั้งในระดับชาติคือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 มากกว่าการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นคือ การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

4. ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ มุ่งที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมของการไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และการเลือกตั้งในระดับประเทศ ว่า เหตุผลการตัดสินใจและการแสดงออกในกระบวนการเลือกตั้งของประชาชน กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญต่อการเลือกตั้งในระดับใดมากกว่ากัน ในการเลือกตั้งในระดับชาติคือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 หรือการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นคือ การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ศึกษาเฉพาะประชาชนในพื้นที่เขตห้วยขวาง ตามแนวทางการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย การให้ความสนใจกับเหตุผลของการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในกรุงเทพมหานครว่ามาจากสาเหตุใด เป็นเรื่องของทัศนคติ ค่านิยม อุดมการณ์ทางการเมือง ความรู้สึกที่มีต่อบุคลิกภาพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ และทางสังคม ตลอดจน นโยบายของพรรคการเมืองและบทบาทของผู้ที่ลงสมัครรับการเลือกตั้ง ชื่อเสียง อิทธิพล บุคลิกภาพ ประวัติการทำงานที่ผ่านมา นโยบายของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง ลักษณะตำแหน่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วิธีการรณรงค์หาเสียงการใช้เทคนิคสื่อสารมวลชน การชี้หน้าของการสำรวจความนิยมหยั่งเสียงประชามติ (โพลล์) หรือการวัดมติมหาชน จากสถาบันต่าง ๆ มีผลต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างไร

5. วิธีการศึกษาวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ แบ่งการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ดังนี้

5.1 การศึกษาวิจัยภาคเอกสาร (documentary research) เป็นขั้นตอนแรกของการศึกษา โดยเป็นการทบทวนวรรณกรรม หนังสือ เอกสาร รายงานการประชุมบทความ กฎระเบียบเกี่ยวกับการศึกษาตั้งแนวนโยบายและระเบียบราชการ ข้อกฎหมาย เอกสารการประชาสัมพันธ์ชักชวนให้ออกมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียง รวมถึงเอกสารการหาเสียงของผู้สมัครรับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้สมัครรับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลภาคสนามต่อไป

5.2 การศึกษาวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม (questionnaires) เป็นข้อมูลหลักในการศึกษาวิจัย โดยออกแบบสอบถามผู้ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเป็นผู้ที่มาลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 และมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 กล่าวคือเป็นผู้ที่มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งสองครั้งที่กล่าวมา ในพื้นที่เขตห้วยขวาง ซึ่งมีหน่วยเลือกตั้งจำนวน 62 หน่วย โดยจัดการสุ่มตัวอย่างแบบสอบถามหน่วยละประมาณ 6 ชุด

5.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ประกอบด้วยผู้ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่เขตห้วยขวาง จำนวน 52,367 คน ประชากรจำนวนนี้ มีทัศนคติ ค่านิยม อุดม

การณั้ คุณภาพชีวิตแตกต่างกันในหลายด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจสังคม ความรู้สึกที่มีต่อ การเมืองการปกครอง ซึ่งถือเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เพศ และเนื่อง จากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในครั้งนี้มีจำนวนมากจนเกินความสามารถของผู้วิจัยที่จะทำ การสอบถามเพื่อศึกษาวิเคราะห์เหตุผลของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครได้ทุกบุคคลมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณและเวลา ดังนั้นจึงได้กำหนด สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของการศึกษาวิจัยโดยการเทียบเคียง

จากวิธีการกำหนดดังกล่าวทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนกรุงเทพมหานครในเขต ห้วยขวาง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 300 คน หรือกลุ่มตัวอย่าง 1 คน ต่อผู้มี สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 175 คนโดยประมาณ จากผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงจำนวน 52,367 คน

5.4 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการกำหนดสัดส่วนของตัวแปร โดยให้ใกล้เคียง มากที่สุดในแต่ละตัวแปร ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (non-probability samplings) สำหรับตัวแปรที่นำมากำหนดเป็นฐานสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างให้ มีความใกล้เคียงกัน ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วยเพศ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ย อาชีพ การสนทนาปัญหาทางการเมืองกับผู้ใดบ้าง บ่อยครั้ง หรือไม่ การได้รับข่าวสารการเลือกตั้ง การวัดมติมหาชน (โพลล์) มีส่วนต่อการตัดสินใจ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รวม 15 ข้อ

1. เพศ ประกอบด้วยเพศชายและเพศหญิง จำนวนใกล้เคียงกัน คือ รวม 300 คน และจัดแบ่งเป็นกลุ่มในการสอบถาม

2. อายุ จัดแบ่งออกเป็น 5 ช่วงอายุ เพื่อความเหมาะสมในการวิเคราะห์ คือ

1)อายุ 18-25 ปี 2)อายุ 26-30 ปี

3)อายุ 31-35 ปี 4)อายุ 36-40 ปี

5)อายุ 41 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา อาศัยระดับการศึกษาชั้นเรียนของระบบการศึกษา มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาร่วมด้วย แบ่งกลุ่มการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ

1)ประถมศึกษา 2)มัธยมศึกษา

3)ปวช. - ปวส. 4)ปริญญาตรี

5) ปริญญาโทขึ้นไป

4. อาชีพ จัดแบ่งกลุ่มอาชีพสำคัญออกเป็น 6 กลุ่ม คือ

1)ข้าราชการ 2)พนักงานรัฐวิสาหกิจ

3)พนักงานบริษัทเอกชน นักธุรกิจ 4)นิสิต-นักศึกษา ครู อาจารย์

5)พ่อค้า แม่ค้ารายย่อย 6)ลูกจ้างและอื่น ๆ

5. รายได้ ตัวแปรในด้านของรายได้จัดแบ่งออกเป็น 6 ระดับ เป็นรายได้ต่อเดือนโดยประมาณ คือ

1)ต่ำกว่า 3,000 บาท 2)3,001-6,000 บาท

3)6,001-10,000 บาท 4)10,001-15,000 บาท

5)15,001-20,000 บาท 6)20,000 บาทขึ้นไป

แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เฉพาะพื้นที่เขตห้วยขวาง

การเลือกตั้ง ส.ส. หมายถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538

การเลือกตั้งผู้ว่าฯ หมายถึง การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 โดยเป็นคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 16 ข้อ และกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ผลคะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

5.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ ดังนี้

5.5.1 ข้อมูลจากภาคเอกสาร รวบรวมจาก วรรณกรรม หนังสือ เอกสาร รายงานการประชุม บทความ กฏระเบียบเกี่ยวกับการศึกษาทั้งแนวนโยบายและระเบียบราชการ ข้อกฎหมาย พระราชบัญญัติรวมถึงเอกสารการหาเสียงของผู้สมัครรับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ และเอกสารการหาเสียงของผู้สมัครรับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นรายงานทางด้านข้อมูล

5.5.2 ข้อมูลเชิงสถิติ ผู้ศึกษาวิจัย นำมาจากกระทรวงมหาดไทย ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขตห้วยขวาง ข้อมูลสถิติการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทั้ง 5 ครั้งที่ผ่านมา และครั้งล่าสุดวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2539 มีสถิติ ของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สถิติของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร สถิติอัตราร้อยละของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง สถิติบัตรลงคะแนนเสียงเสีย จำนวนหน่วยเลือกตั้ง และข้อมูลการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ในเขตเลือกตั้งที่ 5 ประกอบด้วย เขตห้วยขวาง เขตดินแดง เขตคลองเตย และข้อมูลผู้ที่ใช้สิทธิลงคะแนนเสียง เฉพาะเขตห้วยขวาง ซึ่งประกอบด้วย 3 แขวง คือ แขวงห้วยขวาง แขวงบางกะปิ แขวงสามเสนนอก พร้อมทั้งผลคะแนนรวมของผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคน

5.5.3 ข้อมูลที่ได้มาจากความคิดเห็นทั่วไป จะทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบและอธิบายข้อมูลเชิงพรรณนา และเชิงคุณภาพ (descriptive-quality delineation) และข้อมูลจากการออกแบบสอบถาม(questionnaires) และนำผลการศึกษามาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-PC* (Statistical Package of Social Science) และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึง เหตุผลของการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มีสาเหตุจากสิ่งใด

6.2 ทำให้ทราบถึงประชาชนกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญต่อการเลือกตั้งในระดับชาติ คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 หรือ การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นคือการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ครั้งใดมากกว่ากัน

6.3 ทำให้ทราบถึงความผูกพันต่อบุคคลระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครประชาชนกรุงเทพมหานครมีความผูกพันผู้ใดมากกว่ากัน

6.4 สามารถใช้เป็นแนวทาง ในการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับการเลือกตั้งในโอกาสต่อไป

7. ลำดับการเสนอเรื่อง

ในการเสนอการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดขั้นตอนการศึกษาวิจัยสรุปดังนี้

บทที่ 1 เป็นบทนำ ซึ่งกล่าวถึงความสำคัญของสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สมมติฐานในการวิจัย ระเบียบวิธีการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คำนิยามศัพท์เฉพาะ

บทที่ 2 เสนอแนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 3 กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการปกครองท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ กรุงเทพมหานคร และสภาพพื้นที่ทั่วไปของเขตห้วยขวาง ศึกษาถึงพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนในกรุงเทพมหานครทั้งการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)

บทที่ 4 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล และการตอบแบบสอบถามของประชาชนใน พื้นที่การเลือกตั้งเขตห้วยขวาง เพื่อทดสอบแบบสมมติฐานและหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม

บทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปเรื่องราวทั้งหมดจากผลการวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)

8. คำจำกัดความ

- การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หมายถึง การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539
- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) หมายถึง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ในพื้นที่เขตห้วยขวาง
- ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงหมายถึง ผู้มีสิทธิไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในพื้นที่เขตห้วยขวาง

- ผู้สมัครรับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หมายถึง ผู้ที่ลงสมัครรับการเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539
- ผู้สมัครรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กรุงเทพมหานคร หมายถึง ผู้ที่ลงสมัครรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในเขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ในเขตการเลือกตั้งที่ 5 พื้นที่เขตห้วยขวาง
- ผู้เลือกตั้ง หมายถึง ผู้ที่ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 เฉพาะพื้นที่เขตห้วยขวาง
- ประชากรกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ผู้ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 300 คน (ผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539 และผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 เฉพาะพื้นที่เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร)
- การสำรวจประชามติ (poll) หมายถึง การตรวจสอบหรือค้นหาความคิดเห็นของประชาชนในสังคม ที่แสดงออกต่อประเด็น หรือต่อปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีผลได้ผลเสียร่วมอยู่ และเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อสังคมที่คนอาศัยอยู่ และการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น เป็นไปในเวลาที่เรื่องนั้นกำลังเป็นที่สนใจของประชาชน

- ความผูกพันทางการเมือง หมายถึง ความสนิทสนมของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกับผู้สมัครรับการเลือกตั้ง รวมไปถึงผู้นำชุมชน หัวคะแนนเสียง ข้าราชการในพื้นที่ ในเขตเลือกตั้ง
- ความรู้สึกที่มีต่อบุคลิกภาพ หมายถึง ความพอใจรูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพ ส่วนตัวของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง รวมไปถึง ความพอใจผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร ความพอใจนโยบายทางการเมืองของผู้สมัคร และความพอใจผู้นำพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดอยู่
- ความสำนึกในทางการเมือง หมายถึง เหตุผลในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยมีผลมาจากความคิดเห็นของตนเอง รวมไปถึงความคิดเห็นตามเพื่อนฝูง ความคิดเห็นตามครอบครัวและปรีชาผู้อื่น